

Zpráva z akce „Vesnice roku 2024 v Pardubickém kraji“

Termín: 27.-28. března 2024
Místo konání: Jablonné nad Orlicí

V Jablonném nad Orlicí proběhl koncem března dvoudenní seminář s exkurzí na téma soutěže „Vesnice roku 2024“ určený primárně pro zástupce obcí a spolků z Pardubického kraje. Teoretická část programu složená z příspěvků zástupců některých vyhlášovatelů a spoluvyhlašovatelů soutěže byla doplněna návštěvy obcí z okolí, které byly v soutěži v uplynulých letech úspěšné a získaly některá z udělovaných ocenění.

Ing. Arch. Tereza Šmídová se velmi podrobně věnovala různým typům obcí podle jejich doby a místa založení ve spojitosti s možnostmi využití zeleně v jejich prostorech. Upozornila na různé druhy veřejných prostor návsi a náměstíček a jejich postupné zastavování budovami. Důležité je natočení budov štítovou stranou a s tím souvisí i zeleň venkovských obcí, která je součástí krajinného rázu. Krajina by měla prostupovat dovnitř a veřejný prostor ven.

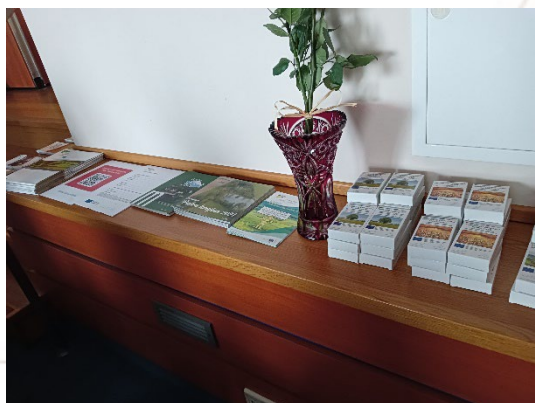
Zeleň ve vesničkách musí být jiná, než ve městě. Historicky se návsi nezkrášlovaly, měly pouze provozní charakter např. pro nahánění dobytka, skladování dřeva. Postupně se po roce 1848 začaly vysazovat stromy a keře, které měly návsi a obce zkrášlit.

Člověku se zeleň líbí a chce ji mít ve svém prostředí. Původně měly stromy i protipožární funkci u starých stodol, solitérní stromy vyznačovaly hraniční body, vysokokmenné ovocné stromy byly vysazovány v sadech.

Aktuálně je v běhu program na záchranu krajových odrůd ovocných stromů, které jsou speciálně vyšlechtěny pro dané území, mají i lepší vlastnosti pro skladování a poskytují prostor pro zvěř a ptactvo.

Příroda má tendenci vytvořit les, proto je louka lidským výtvorem. Je možné i obecní prostory převést na louku, kterou je třeba dvakrát ročně posekat a materiál odvézt. Mulčování travnímu porostu neprospívá. Půda je pro zeleň přehnojená a tím je požadovaný porost soustavně ničen. Následně rostou v prostoru především kopřivy a pcháče.

Doporučení, jak pracovat se zelení v prostoru je zachování a obnova historických prvků zeleně (aleje), znovu realizovat tradiční prvky venkovské zeleně (louky, sady), zeleň realizovat tak, aby harmonicky doplňovala a tvořila prostor, byla jeho

součást, dobře volit druhovou stavbu dřevin, především naše domácí druhy stromů a keřů, dále volit keře na našich zahradách tradiční, vyhnout se velké míře cizokrajných druhů a barevných kultivarů.

Neomezované dřeviny mohou vytvořit svůj typický vzhled a působí přirozeně.

Ploty jsou optickou bariérou, obvykle jsou zbytečné... Péče o zeleň je možná formou komunitní spolupráce. Aktuální trend je zmenšení rozsahu dopravních ploch ve prospěch zeleně za účelem setkávání. Zelení je možné i zakomponovat nevzhledné budovy a místa v pozadí. Především do obce nepatří jehličnany... časem prosychají a nemají takovou životnost, jako listnaté stromy.

Cílem snahy o péči o zeleň je vytvoření krásného prostoru a lepší je realizovat plány postupně, než vůbec...

Prezentaci Pardubického kraje přednesl pan Jozef Petrenec, který byl několikrát členem komise soutěže. Představil ocenění poskytovaná krajem, i formu předávání ocenění včetně přidání nové „fialové stuhy“ za Ministerstvo pro místní rozvoj.

Ing. Richard Filip za Státní pozemkový úřad představil ve své prezentaci proces pozemkových úprav ve vazbě na tvorbu krajiny od zahájení řízení, přes přípravné a návrhové práce až po realizaci. V Pardubickém kraji bylo do konce roku 2023 dokončeno 210 komplexních pozemkových úprav a 71 jich je rozpracovaných. U pozemkových úprav platí příklady dobré

praxe, pokud se v některém katastru pozemkové úpravy povedou a jsou prezentovány, pak mají zájem zahájit i sousední katastrální území.

Dokončeno 307 km polních cest, 109 ÚSES, 39 protierozních opatření 27 vodních nádrží. Mezi příklady patří např. soustava 2 poldrů v obci Lubník, poldr v obci Písečná, biocentrum a biokoridor regionálního významu v katastrální území obce Lichkov, nádrž P10 Horní Lipka, poldr Svitavy-předměstí, tůň Králíky IP2, průleh VHO 5 Svinčany, biokoridor a rybník Mokřiny Dolní Lipka, polní cesta VC2 Malé

Výkleky s průlehem a výsadbou, cesty Horní Ředice, protierozní pásy Svinčany, poldr č. 2 Dolní Čermná, cesta Radišov, cesta Lavičné, cesta a tůň Pokřikov, ...

Zdůraznil i výstavbu D 35 v Pardubickém kraji, řeší se 11 KoPÚ v okrese Pardubice, dalších min. 20 jich bude na Svitavsku.

Pozemková úprava a realizace společných zařízení umožňuje především využít státní půdu.

Ing. Jaroslav Vintera vyzdvihl důležitost trávníků v obci i v nejbližším okolí, kritéria povolování kácení stromů, květinové výzdoby obecních i soukromých pozemků a domů, arboristické zásahy do zeleně a citlivost jejich provedení, ekologická výchova a zapojení dětí a občanů do péče pro zeleň včetně rozhodovacího procesu. Co přinesla soutěž Vesnice roku? Velmi mnoho dobrých příkladů, nápadů a řešení, náboj a přesvědčení, že to, co dělám má smysl, že máme být hrdí na to, v jaké zemi žijeme...

Podmínky a možnosti pro získání Oranžové stuhy přednesla Mgr. Jana Bartošová, členka komise celostátního kola Oranžové stuhy. V přednášce zazněla řada doporučení a podnětů, jak využít možností poskytovaných výdělečnou i volnočasovou aktivitou obyvatel obce pro získání ocenění za spolupráci se zemědělským nebo lesnickým či potravinářským subjektem, s dobrovolnými organizacemi myslivců, včelařů a rybářů, marketing místních produktů, podporu společných projektů, využití netradičních zdrojů energie, podporu spolupráce a péče o celkový vzhled obce.

Bílou stuhu představil Ing. Pavel Jírava, Ph.D., starosta obce Břehy z Přeloučska. Obec soutěží od roku 2014, v roce 2015 získali Modrou stuhu a dále i Bílou stuhu a ocenění

za vesnickou knihovnu roku Pardubického kraje. Účast byla pro obec vždy přínosem. Bílá stuha je zaměřena na práci s mládeží a práci spolků s mládeží. V obci byla vystavěna „badatelna“, venkovní učebna. V roce 2022 byla v obci zkolaudována kompletně zrekonstruovaná knihovna, která slouží jako komunitní centrum pro setkávání a nejen vzdělávací aktivity. V obci je aktuálně činných 16 spolků.

Knihovna Pardubického kraje v Břehách byla představena v prezentaci, kterou připravila paní Marcela Špačková ze Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR.

Vybavení knihovny bylo pořízeno prostřednictvím místní akční skupiny ze zdrojů Programu rozvoje venkova 2014-2020.

Mgr. Daniel Sokol představil účastníkům aktuality v podmínkách soutěže Vesnice roku 2024. Do soutěže se může přihlásit obec do 7 500 tis. obyvatel s vesnickým charakterem (obec, městys, město). Nově bude udělována i Fialová stuha za inovativní obec. V letošním roce bude vyhotovován tzv. manuál pro hodnotitele, který vyhotoví komise jako celek za každou obec. Mgr. Sokol představil harmonogram soutěže a termín slavnostního vyhlášení výsledků ve vítězné obci kraje a vyhlášení celostátního kola.

Seminář byl doplněn o návštěvu obce Písečná u Žamberka. Paní Šárka Šimková, starostka obce, představila návštěvníkům

ocenění a úspěchy z uplynulých let. Obec získala ocenění Zelená stuha Pardubického kraje roku 2018, Zelená stuha Pardubického kraje roku 2004, ENTENTE FLORALE 2005, Starosta roku, Cesty městy, Má vlast cestami proměn.

Následovala návštěva obce Lukavice, kde na výpravu čekala paní starostka Ilona Severová, zástupci Sdružení dobrovolných hasičů, Sokolů, zahrádkářů a členové tanečního uskupení, které získalo z Programu rozvoje venkova 2014–2020 dotační prostředky pro pořízení krojů pro předvádění České besedy. Mezi hlavní úspěchy obce patří získání Zlaté stuhý Pardubického kraje roku 2017, 2. Místo v celostátním kole Vesnice roku 2017, Fulínova cena v roce 2014, Modrá stuha Pardubického kraje roku 2012, Zelená stuha Pardubického kraje v roce 2002.

Další navštívenou obcí byly Dolní Libchavy. Paní starostka Jana Hodovalová po krátkém povídání o historii, kořenech a vazbách obce provedla účastníky semináře s exkurzí po jednotlivých zajímavých místech obce a zavedla účastníky až ke statku paní Mileny Čadové, která je úspěšnou žadatelkou z Programu rozvoje venkova 2014–2020 prostřednictvím místní akční skupiny MAS Orlicko, z.s. i přímo prostřednictvím Státního zemědělského intervenčního fondu. Za MAS Orlicko, z.s. se akce zúčastnila a informace doplňovala Ing. Ivana Vanická, ředitelka místní akční skupiny MAS Orlicko, z.s.

Zpracovala: Ing. Miroslava Stárková, krajský koordinátor Celostátní sítě pro venkov

Dne: 3. 5. 2024